

Politiek primaat

mr. Muriël Nolet
Advocaat/partner Höcker Advocaten

Nationaal congres OR & Overheid
19 mei 2026

Hoe wordt binnen uw organisatie omgegaan met politiek primaat?

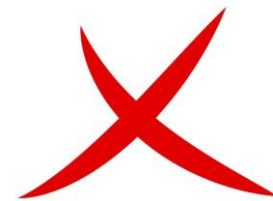
- A. De medezeggenschap wordt altijd geraadpleegd;
- B. Er is regelmatig discussie over of een besluit onder de reikwijdte van het politiek primaat valt;
- C. De politiek primaat-kaart beperkt de invloed van onze medezeggenschap en er is geen rol meer voor ons weggelegd.
- D. Anders, namelijk...

WOR, óók voor overheid

- Medezeggenschap overheid sluit zo veel mogelijk aan bij die de van marktsector, *tenzij* dit niet mogelijk is door de bijzondere positie van de overheid

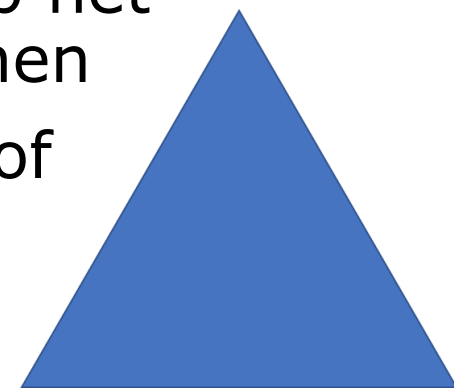
Tenzij-uitzondering:

- Medezeggenschap mag de politieke democratie niet doorkruizen
- **Politiek primaat** art. 46d WOR

Waarom politiek primaat?

- De bedoeling van de wetgever is om te voorkomen dat besluiten van democratisch gecontroleerde organen worden getoetst door de rechter (trias politica).
- Medezeggenschap in de overheidssector wordt begrensd door het politiek primaat.
- Medezeggenschapsorganen kunnen zich niet begeven op het terrein van democratisch gelegitimeerde overheidsorganen
- Geen formeel medezeggenschap, zoals het adviesrecht of beroepsrecht – art. 46d WOR

Politiek besluit

- Gemeenteraad besluit gemeentelijke reinigingsdienst te privatiseren
 - Kabinet besluit Ministerie Asiel en Migratie samen te voegen met Ministerie van Justitie en Veiligheid (ECLI:NL:GHAMS:2026:1105)
 - Takenoverdracht op basis van regeerakkoord
- => Geen rol voor MZ overheid vs. invloed MZ bedrijfsleven
- => in de praktijk vaak wel een informele rol

Politiek primaat

- Rechtspraak Hoge Raad:

OR komt in beginsel geen bevoegdheden toe als het gaat om besluiten die te maken hebben met de vaststelling van publieke taken, beleid en/of de uitvoering daarvan.

- Literatuur ook voorstanders voor 'light' versie

Personele gevolgen

- Draait het besluit om het regelen van personele gevolgen, dan heeft de ondernemingsraad wel medezeggenschapsrechten ('de uitzondering personele gevolgen');
- Maar let op: zijn de personele gevolgen **inherent** aan het besluit? Dan opnieuw politiek primaat.

OK verzoek TOR DISA

- TOR heeft verzocht om adviesrecht over de gevolgen voor de medewerkers van DISA van de overgang van taken van identificatie, registratie en screening van asielzoekers van DISA naar de Immigratie- en naturalisatiedienst (IND) per 12 juni 2026
- Het besluit d.d. 6 maart 2026 van de eigenaar: de reorganisaties bij DISA en IND betreffen aparte trajecten zonder gezamenlijk reorganisatiebereik tussen beide organisaties zodat van overgang van medewerkers van DISA naar IND geen sprake is.

OK 2026 DISA

De waarnemend eigenaar heeft in het besluit geconstateerd dat de werkpakketten bij DISA en de IND (OVA) niet (volledig) vergelijkbaar zijn, dat overdracht van de werkpakketten van DISA naar de IND niet voor de hand ligt, de reorganisaties bij de IND en DISA dus los van elkaar staande trajecten zijn, de wettelijke taak van DISA per 12 juni 2026 eindigt en dat DISA daarom wordt afgebouwd.

OK 2026 DISA

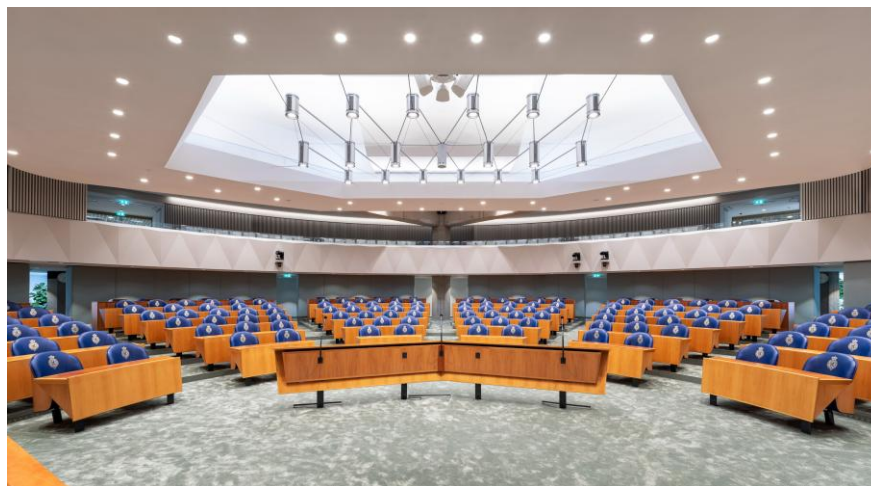
Het besluit ziet op de **publiekrechtelijke vaststelling** door het Ministerie van Justitie en Veiligheid van taken van publiekrechtelijke lichamen en onderdelen daarvan (namelijk de taken van DISA en de IND) en het **beleid ten aanzien van de taakuitoefening** van die onderdelen. Op het besluit is daarom het primaat van de politiek van toepassing. De personele gevolgen voor de medewerkers van DISA van de overgang van de taken van DISA naar IND **zijn inherent** aan het besluit dat sprake is van twee gescheiden reorganisatietrajecten.

OK beschikking DISA

- Politiek primaat
- het betreft de publiekrechtelijke vaststelling van taken van overheidsdiensten, waarbij de personele gevolgen *inherent* zijn aan het besluit maar er niet specifiek toe strekken. Daarmee komt de TOR geen advies- of beroepsrecht toe

Conclusies

- Het politiek primaat wordt ruim uitgelegd.
- De 'personele gevolgen'-uitzondering geldt alleen wanneer het besluit *primair* draait om het regelen van die personele gevolgen. Zolang aan het besluit een politieke afweging ten grondslag ligt, geldt de uitzondering niet omdat de personele gevolgen dan *inherent* zijn aan het besluit.

Advies SER sept 2025

Politiek primaat staat niet ter discussie.

Praktijk: de WOR-bestuurder informeert OR, overlegt en geeft de gelegenheid tot het geven van een schriftelijke zienswijze, die wordt meegegeven aan het politieke orgaan.

Bijdrage OR wordt gewaardeerd en meerwaarde wordt gezien.

NB wens marktconformiteit met bedrijfsleven niet bereikt.

Advies SER 2025

Evenwichtige balans tussen het recht op medezeggenschap en het politiek primaat

- Informeer OR tijdig bij voorgenomen besluiten die onder politiek primaat vallen
- Procesafspraken maken: wanneer en op welke manier de OR in het besluitvormingstraject betrokken wordt, als dat mogelijk is.
- Formaliseren geven van zienswijze door de OR

Dank voor uw aandacht

Vragen

